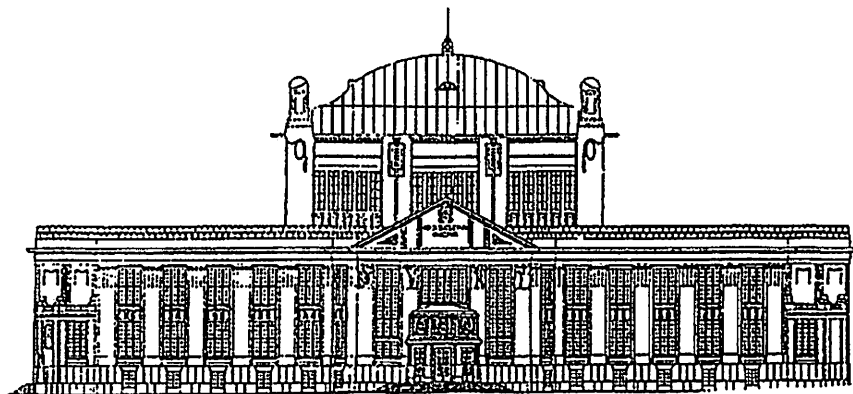

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV

PLAN RADA U 2019. GODINI

Zagreb, srpanj 2018.

Sadržaj

Uvod.....	3
Misija i vizija	4
1. Dostupnost i korištenje gradiva	5
1.1. Dostupnost i korištenje putem mrežnog kataloga i portala	5
1.2. Dostupnost i korištenje u Arhivu	6
1.3. Obrada i opis gradiva.....	6
2. Uključenost korisnika i javnosti.....	9
2.1. Programi i sadržaji namijenjeni široj javnosti	9
2.2. Izdavačka djelatnost	10
2.3. Znanstveno – istraživačka djelatnost	11
3. Dugoročno očuvanje arhivskog gradiva	13
3.1. Podrška stvarateljima u upravljanju dokumentacijom.....	13
3.2. Spremišta i upravljanje gradivom u spremištima.....	14
3.3. Konzerviranje i restauriranje.....	15
3.4. Zaštitno i sigurnosno snimanje (mikrofilmiranje, digitalizacija)	16
4. Podrška razvoju arhivske službe u RH	18
4.1. Matični poslovi javne arhivske službe	18
4.2. Sukcesija arhivskog gradiva bivše SFRJ.....	19
4.3. Povećanje stručnih kompetencija i dijeljenje znanja.....	20
4.4. Administrativna i tehnička podrška radnim procesima	21

Uvod

Hrvatski državni arhiv javna je ustanova čiji je osnivač Republika Hrvatska. Nadležan je za arhivsko gradivo središnjih državnih tijela i drugih institucija od značaja za hrvatsku povijest i društvo u cjelini. Kao matična ustanova javne arhivske službe pruža potporu drugim arhivima i ustanovama koje čuvaju arhivsko gradivo. Nadležnost i djelatnost arhiva uređeni su Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima i odgovarajućim provedbenim propisima.

U arhivu se čuva oko 30.000 dužnih metara arhivskog gradiva nastalog djelovanjem središnjih tijela državne uprave i pravosuđa, prosvjetnih, kulturnih, zdravstvenih i vojnih ustanova, kao i djelatnošću istaknutih pojedinaca i obitelji koje svjedoči o tisuću godina hrvatske povijesti. U okviru HDA djeluje Hrvatska kinoteka kao nacionalni filmski arhiv koji čuva hrvatsku filmsku baštinu, zbirku stranoga filma te drugo audiovizualno gradivo. Temeljna je zadaća arhiva osigurati svim zainteresiranim osobama slobodan i neometan pristup ovom gradivu u čitaonicama arhiva i putem mrežnog kataloga.

Za stvaratelje javnog arhivskog gradiva u svojoj nadležnosti arhiv osigurava podršku u zaštiti i obradi njihova gradiva, pruža im savjetodavne usluge, vodi programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja te nadzire stanje i mjere zaštite gradiva. Zajedno s njima provodi postupke vrednovanja dokumentarnog gradiva i odlučuje o tome koje će se gradivo trajno čuvati u arhivu kao povijesni izvor i dio nacionalne kulturne baštine.

HDA je matični arhiv javne arhivske službe u Republici Hrvatskoj. Kao takav skrbi za razvoj normi stručnoga rada u arhivima, pruža im podršku u radu, vodi matične evidencije arhivske službe u RH te organizira programe stručnog usavršavanja. HDA također skrbi za međunarodnu suradnju u arhivskoj djelatnosti te evidentira gradivo od značaja za RH u drugim zemljama.

Misija i vizija

Misija

Naša je misija osigurati dostupnost i iskoristivost arhivskog gradiva koje čuvamo i za koje smo nadležni te njegovim korištenjem poticati stvaranje novih vrijednosti za zajednicu i pojedince.

Hrvatski državni arhiv nadležan je za arhivsko gradivo središnjih državnih tijela i javnih institucija koje djeluju na području RH. Radi cjelovitog dokumentiranja različitih segmenata društvene, kulturne, gospodarske i političke povijesti Arhiv preuzima i gradivo privatnih stvaratelja i surađuje s njima. Arhiv preuzima i obrađuje gradivo za koje je nadležan, skrbi za njegovo trajno čuvanje i zaštitu, surađuje sa stvarateljima gradiva u zaštiti gradiva prije preuzimanja u Arhiv, pruža usluge korisnicima, priprema kulturne i druge javne programe te, kao matični arhiv, pruža podršku ostalim arhivima u RH u obavljanju njihove djelatnosti.

Vizija

Osigurat ćemo brz i potpun pristup arhivskom gradivu koje čuvamo te biti mjesto prepoznatljivo po kvaliteti usluga i korisničkom iskustvu za širok spektar korisnika i posjetitelja.

Vrijednost arhivskog gradiva očituje se na različite načine. Za istraživače i pružatelje informacijskih usluga ono je jedinstven izvor podataka, za institucije podrška u poslovanju, za pravne i fizičke osobe sredstvo za zaštitu i ostvarenje prava, a za javnost i građane poveznica s prošlošću i baštinom. Zadaća je arhiva omogućiti da ove vrijednosti budu što potpunije iskorištene.

1. Dostupnost i korištenje gradiva

Aktivnosti koje se odnose na povećanje dostupnosti i korištenja gradiva bit će usmjerene na obradu gradiva koje još nije obrađeno ili dostatno opisano, izradu novih obavijesnih pomagala, povećanje dostupnosti i korištenja obavijesnih pomagala i digitaliziranog gradiva putem mrežnog kataloga i portala, te poboljšanje dostupnosti gradiva in situ.

1.1. Dostupnost i korištenje putem mrežnog kataloga i portala

Kako bi se povećala iskoristivost mrežnog kataloga, povećala količina sadržaja i kvaliteta usluge kojom će korisnici biti zadovoljni, planirana je migracija podataka na novu platformu, te unaprjeđenje alata za opis gradiva i upravljanje katalogom.

Kontinuirano će se raditi na unosu novih, te provjeri i ažuriranju postojećih podataka o fondovima/zbirkama i stvarateljima/imateljima gradiva.

Pojačat će se suradnja s drugim arhivima i stvarateljima gradiva kako bi se ubrzalo punjenje kataloga i skratilo vrijeme čekanja na objavu podataka.

Podatci o fondovima/zbirkama i digitalizirano gradivo pripremat će se za objavu u relevantnim međunarodnim (Europeana, Archives Portal Europe, Monasterium) i nacionalnim skupnim katalozima, odnosno portalima. Time će se povećati vidljivost izvorišnog kataloga i proširiti baza potencijalnih korisnika kataloga i digitaliziranog gradiva kojemu se putem njega pristupa.

Aktivnosti na unaprjeđenju procesa digitalizacije i objavi digitaliziranih snimki gradiva putem kataloga uskladit će se s aktivnostima u okviru nacionalnog programa digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe koji vodi Ministarstvo kulture.

U svrhu poticanja i provođenja digitalizacije arhivskog gradiva, stvaranja novih sadržaja i usluga, kao i organizacije umreženog i produktivnog okruženja unutar HDA ustrojen je u 2018. godini Odjel za digitalno gradivo i informacijske tehnologije. Očekujući kontinuirani godišnji prirast digitalnog gradiva, bilo da je riječ o gradivu zaprimljenom u takvom obliku ili gradivu koje nastane u HDA kao krajnji rezultat digitalizacije, nužno je osigurati proširenje kapaciteta postojećih poslužiteljskih sustava. Opremanje nove ustrojstvene jedinice, uspostava i instalacija potrebne opreme, migracija postojećeg digitaliziranog gradiva, definiranje postupaka buduće pohrane kao i poboljšanje naših usluga putem digitalnih medija prioritetni je zadatak čije se izvršenje očekuje u 2019. godini. U smislu planiranog povećanja dostupnosti i korištenja arhivskog gradiva nužno je poboljšati raspoloživost i kvalitetu online servisa u HDA (bilo da se radi o online pristupu mrežnom katalogu arhivskog gradiva, korištenju multimedijalnih servisa ili sl.). Postojeća mrežna oprema u HDA omogućuje propusne brzine koje nisu dovoljne za korištenje ovakvih servisa (usluga) na zadovoljavajućoj razini. Nastojat ćemo osigurati sredstva kojima bi ostvarili proširenje

postojećeg pristupa internetu (CARNet mreži) zamjenom postojećih neodgovarajućih pristupnih točaka (media converter) i nabavili neophodnu opremu.

1.2. Dostupnost i korištenje u Arhivu

Arhivsko i knjižno gradivo i nadalje će biti dostupno korisnicima u Velikoj čitaonici na Marulićevu trgu. Korisnicima će se pružati informacije o gradivu relevantnom za teme njihovog istraživanja, te uvjetima i načinu korištenja. Tijekom 2019. čitaonica predviđa primiti oko 8000 dnevnih posjeta korisnika. Nastavit će se povećavati količinu digitalnih snimaka gradiva i digitalnih obavijesnih pomagala dostupnih u čitaonici, uz poboljšanje postojeće IT infrastruktura i opreme. Očekuje se izdavanje oko 25.000 jedinica arhivskog i knjižnog gradiva u konvencionalnom obliku te oko 1.600.000 digitalnih snimki gradiva.

Osim u Velikoj čitaonici, gradivo će korisnicima biti dostupno i u čitaonici Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije na Kaptolu 27 i čitaonici namijenjenoj za korištenje gradiva Valvasorove grafičke zbirke i Metropolitanske knjižnice na Marulićevu trgu.

Osigurat će se pouzdana i pravovremena usluga korisnicima koji se sa zahtjevima za podacima o gradivu ili iz gradiva, preslikama ili istraživanjem za njihove potrebe obraćaju pisanim putem. Očekuje se oko 2000 takvih zahtjeva.

U skladu s novim Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima (NN 61/2018) i provedbenim propisima čije se donošenje očekuje u narednom razdoblju, ažurirat će se i unaprijediti interne procedure i pravila korištenja gradiva.

1.3. Obrada i opis gradiva

Nastavit će se obrada fondova za čije korištenje u ovom razdoblju postoji pojačani interes javnosti (CK SKH, fondovi tijela izvršne i zakonodavne vlasti socijalističkog razdoblja i dr.) kao i pedesetak drugih fondova i zbirki. Za veći broj njih završit će se obrada i izrada obavijesnih pomagala započeta u prethodnom razdoblju. Različitim fazama arhivističke obrade (analiza povijesti stvaratelja i fonda/zbirke; identifikacija gradiva i izrada plana sređivanja; razvrstavanje u arhivske jedinice prema planu sređivanja, tehničko sređivanje i opremanje gradiva, vrednovanje (izrada prijedloga s popisom gradiva za izlučivanje), izrada i verifikacija novih obavijesnih pomagala; revizija, dopuna i pregled te prijepis postojećih obavijesnih pomagala) bit će obuhvaćeni sljedeći fondovi/zbirke:

25. Ugarska dvorska komora. Hrvatske plemićke obitelji i vlastelinstva; 34. Zagrebačka županija; 73. Carsko kraljevsko Ministarstvo pravosuđa; 440. Otočka graničarska pukovnija; 1111. Vlastelinstvo Brod; 1704. Generalkomanda za Dalmaciju; 311. Republička geodetska uprava SRH; 790. Artur Benko Grado; 902. Kartografska zbirka; 903. Grafička zbirka; 907. Zbirka stampata; 1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju; 1454. Zbirka iskaznica; 1769. Bogdan Radica; 1770. Božidar Rašica; 1990. August Košutić; 1220. Centralni komitet Saveza komunista Hrvatske; 82. Zemaljska vlada. Odjel za narodno gospodarstvo; 139. Osječka oblast; 141.

Zagrebačka oblast; 144. Savska banovina. Upravno odjeljenje; 145. Savska banovina. Odjeljak upravnog odjeljenja za državnu zaštitu; 146. Savska banovina. Poljoprivredno odjeljenje; 155. Banovina Hrvatska. Kabinet bana; 223. Ministarstvo unutrašnjih poslova NDH; 225. Ministarstvo za oslobođene krajeve NDH; 259. Redarstvena oblast za grad Zagreb; 394. Stol sedmorice; 395. Banski stol; 491. Opće upravno povjereništvo NDH kod II. armade talijanske vojske; 570. Prva hrvatska štedionica; 675. Pravoslavna gornjokarlovačka eparhija; 890. Personalni spisi državnih službenika Zemaljske vlade, Pokrajinske uprave, oblasnih uprava, Savske banovine, Banovine Hrvatske i ministarstva NDH; 1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a; Centralna banka za trgovinu, obrt i industriju d.d. Zagreb; 280. Izvršno vijeće Sabora SRH; 301. Državni sekretarijat za poslove opće uprave i budžet; 1409. Savjet IVS-a za odnose s inozemstvom; 1560. Služba za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija RSUP-a SRH; 1561. Služba državne sigurnosti RSUP-a SRH; 1585. Odvjetnička pisarnica dr. Rudolfa Jagića; 1652. Komisija za odlikovanja Predsjedništva SRH; 367. Republički zavod za statistiku SRH; 1741. Ured predsjednika RH Franje Tuđmana; 2031. Vjesnik; 2039. Urbanistički institut Hrvatske.

Nastavit će se obrada zbirke fotografija i mikrofilmova. Kroz poslove sređivanja fotografskih zbirki i ažuriranja postojećih podataka sumarno će se obraditi više desetaka dužnih metara nesređenog gradiva, dok se pojedinačno planira obraditi oko 20.000 fotografskih snimaka i oko 2000 jedinica mikrofilmova iz sljedećih fondova/zbirki:

1448. Zbirka mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji; 1741. Ured predsjednika RH Franje Tuđmana; 2022. Fedor Kritovac; 2031. Vjesnik.

Nastavit će se obrada pojedinih manjih cjelina gradiva nadbiskupskog duhovnog stola, te provjera i dodatno sređivanje sjedničkih spisa Prvostolnog kaptola zagrebačkoga iz 19. stoljeća. Predviđeno je sređivanje gradiva nekoliko župnih arhiva koji se zbog neprimjerenih uvjeta čuvanja preuzimaju u Nadbiskupijski arhiv, ostavštine Doris Baričević i još nekoliko ranije preuzetih ostavština pokojnih svećenika. Nastavit će se posao izrade osnovnog popisa svećenika Zagrebačke nadbiskupije tijekom njezine povijesti, započet prethodnih godina u suradnji s Društvom za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, višegodišnji projekt obrade grafika 16. i 17. stoljeća u Valvasorovoj knjižnici, te popune kataložnih podataka o Valvasorovoj grafičkoj zbirci Zagrebačke nadbiskupije.

Nastavit će se obrada zbirki audiovizualnog gradiva, revizija tehničkog stanja i redoviti kontrolni pregledi AV gradiva na svim nosačima s ciljem stvaranja središnjeg kataloga podataka u elektroničkom obliku o svakom filmskom djelu pohranjenom u HDA. Središnji katalog će sadržavati sve podatke o određenom djelu ili zapisu bez obzira na vrstu gradiva koja je nositelj informacije, no ujedno i podatke o obradi sukladno FIAF-ovom priručniku za katalogizaciju pokretnih slika, koji obuhvaća i postojeće arhivističke standarde obrade podataka.

Planira se završetak obrade Zbirke filmskih fotografija za domaći film te izrada elektroničke evidencije i obavijesnog pomagala. Zbirka plakata za domaći film u ranijim je godinama u velikoj mjeri digitalizirana, dok se zadnjih godina dio plakata preuzima u već digitaliziranom obliku. Izradit će se elektronička evidencija, povezivanje te evidencije s digitaliziranim gradivom, te digitalizirati preostali plakati.

Nastavit će se kontinuirana revizija tehničkog stanja izvornog gradiva, redoviti kontrolni pregled i evidencija stanja distribucijskih kopija filmskih djela na svim nosačima. Podaci o tehničkoj obradi unijet će se u bazu podataka, a ažurirat će se i podaci vezani uz matičnu obradu filmova i tehničko stanje nosača zapisa. Planira se utvrđivanje tehničkog stanja, obrada podataka i ažuriranje podataka u evidencijama za 400 naslova iz nacionalne kinematografije.

Dosjei svih fondova/zbirki arhivskoga gradiva dopunjavat će se novom dokumentacijom. Nastavit će se s procjenom informacijske vrijednosti i pouzdanosti postojećih obavijesnih pomagala uz upis podataka o svim identificiranim opisnim jedinicama u mrežni katalog.

Nastavit će se obrada knjižnog fonda u Knjižnici HDA i Metropolitanskoj knjižnici u sastavu Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije, uz praćenje potreba i zahtjeva korisnika i djelatnika HDA. Usporedno s obradom, obaviti će se i pripadajuća tehnička obrada i smještaj građe. Uslijed nabave novog mrežnog knjižničnog kataloga, očekuje se veća mrežna vidljivost i povećanje broja korisnika knjižnog gradiva.

2. Uključenost korisnika i javnosti

Aktivnosti koje se odnose na uključenost korisnika i javnosti u programe Arhiva usmjerene su na održavanje i povećanje dostignute razine događaja namijenjenih široj javnosti i njihovu mobilnost, sudjelovanje u obilježavanju obljetnica značajnih događaja, redefiniranje uloge Arhiva kao mjesta istraživačkog rada i razvijanje suradnje s drugim nositeljima istraživačkog rada na područjima relevantnim za Arhiv, proširenje suradnje s obrazovnim ustanovama i ponude sadržaja uz obrazovne programe, unaprijeđenje mogućnosti za rad zainteresiranih osoba u programima Arhiva, te unaprijeđenje komunikacije s javnošću putem društvenih mreža i drugih suvremenih komunikacijskih alata.

2.1. Programi i sadržaji namijenjeni široj javnosti

Tijekom cijele godine odvijat će se javni programi Kulturnog i Filmskog četvrtka. Obilježiti će se niz manifestacija, među kojima su prioritetne Međunarodni dan arhiva 9. lipnja, Dan HDA 10. listopada i Svjetski dan audiovizualne baštine 27. listopada. Sudjelovat ćemo u pojedinim aktivnostima drugih ustanova koje su uže ili šire vezane uz arhivsku djelatnost, kako bi se povećao interes za arhive i arhivsko gradivo, proširio krug korisnika i unaprijedila svijest o arhivskome gradivu kao važnom segmentu kulturne baštine (Noć muzeja; Međunarodni dan/mjesec muzeja; Noć knjige; Dan EU baštine; Tjedan cjeloživotnog učenja). Nastavit će se program prezentacije gradiva iz zbirke Arhiva putem filmskih programa u kinu Tuškanac, dijelom samostalno, a dijelom u suradnji s Hrvatskim filmskim savezom.

Redovito će se održavati edukativne radionice za zainteresirane grupe polaznika u i izvan HDA. Nastavit će se s programom posjeta (razgleda zgrade i stalnog izložbenog postava) sa stručnim vodstvom za individualne i grupne posjete.

Priredit ćemo dvije izložbe s katalozima i drugim pratećim materijalima:

- *Bicikl (200. obljetnica patentiranja bicikla)*, lipanj 2019, Međunarodni dan arhiva;
- *Arhitektonsko-urbanističko nasljeđe u gradivu HDA* – povodom 100. obljetnice osnutka Građevinsko-arhitektonskog (tehničkoga) fakulteta u Zagrebu, listopad 2019, Dan(i) HDA.

Osim vlastitih izložbi nastavit će se s predstavljanjem drugih arhiva i srodnih institucija u HDA tijekom godine izložbama, promocijama novih izdanja i predavanjima. Omogućit ćemo i gostovanje izložbi HDA u drugim institucijama. U suradnji s Kinotekom Makedonije planira se program prezentacije hrvatske filmske baštine (program filmova i izložba filmskih plakata) u Skoplju pod nazivom „Dječji pogled“.

Promicat će se izdavačka djelatnost HDA kroz redovitu, komisionu i promotivnu prodaju izdanja, predstavljanje na sajmovima knjiga u Hrvatskoj i inozemstvu i drugim manifestacijama vezanim uz knjigu (Svjetski dan knjige i autorskih prava, Beogradski

sajam knjiga, Međunarodni sajam knjiga i učila – Interliber, Sa(n)jam knjige Pula), povezivanje s različitim portalima te drugim kulturnim i znanstvenim institucijama.

Sva događanja u HDA bit će popraćena promotivnim aktivnostima za koje će biti pripremane najave, pozivnice, plakati i objave za web stranice i društvene mreže. Pripremat će se novi i ažurirati, redizajnirati i dotiskivati postojeći promotivni materijali. Suradivat će se s mrežnim portalima i drugim medijima zainteresiranim za objavu novosti o događanjima u HDA.

Očekuje se da će opisane programe u HDA tijekom godine posjetiti oko 3500 posjetitelja.

2.2. Izdavačka djelatnost

Priredit ćemo dvije naše redovne periodične publikacije: Arhivski vjesnik br. 62/2019. i Fontes br. 25/2019. Arhivski vjesnik, koji izlazi od 1899. godine, središnji je arhivistički časopis u RH u kojem se objavljuju kategorizirani znanstveni i stručni radovi s područja arhivske teorije i prakse, povijesti institucija, pomoćnih povijesnih i informacijskih znanosti, kao i prilozi koji ne podliježu recenzentskom postupku (prikazi i ocjene knjiga i časopisa, izvještaji sa skupova i sl.). U novom broju Fontesa objavit ćemo odabrane dokumente Isusovačkog kolegija Rijeka. Izbor gradiva obuhvatit će povlastice Kolegija, važnije dokumente o vlasništvu nad pojedinim posjedima na području grada Rijeke i okolice (Kastav, Veprinac, Mošćenica) te gradivo vezano uz rad isusovačke akademije i crkve sv. Vida.

Objavom drugog sveska zapisnika sjednica Izvršnog komiteta CK SKH 1964. – 1965. i zapisnika sjednica Izvršnog vijeća Sabora NRH 1953. – 1963. (dva sveska) nastavit će se aktivnosti HDA usmjerena na objavu cjelina izvornog arhivskog gradiva značajnog za istraživanje političke, društvene, gospodarske i drugih aspekata hrvatske povijesti u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata.

Priredit ćemo i tiskati izdanje Škrinja povlastica i povlastice Kraljevina (povijesni pregled). Riječ je o dvojezičnom izdanju o Škrinji povlastica s opisom isprava iz fonda HR-HDA-2. Sabor Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. Povlastice Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. Za svaku ispravu pripremit će se digitalna preslika, regest, bibliografska jedinica (ako postoji), a za važnije dokumente i prijevod.

Objavom dvaju izdanja nastojat ćemo stručnoj i široj javnosti predstaviti popratno filmsko gradivo (knjige snimanja; scenariji, skice i nacrti scenografije, kostima i rekvizita; fotografije; plakati; brošure; katalozi; novinski isječci i dr.) koje HDA čuva uz pojedina filmska djela. U izdanju naslova Hrvatski filmski plakat 1944. – 2017. planiramo objaviti digitalne preslike filmskih plakata iz zbirke HR-HDA-1394 s tehničkim opisom, uvodnim esejima, filmografijom filmova i kazalima, a u izdanju Riječ iza slike: Tko pjeva zlo ne misli, knjigu snimanja tog znamenitog hrvatskog filma, također popraćenu uvodnim esejima, odabranom foto dokumentacijom i biografijama glavnih glumaca i autora.

Knjiga radnog naslova Fotografski izvornici (Photographic originals) koju planirano objaviti na engleskom jeziku, prerađena je doktorska disertacija dr. sc. Hrvoja Gržine obranjenju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2017. godine. Osim proučavanju fotografskih snimaka u arhivima, knjiga je prilog širem diskursu tehničke i društvene povijesti fotografije.

S ciljem doprinosa znanstvenom istraživanju Prvog svjetskog rata, objavit ćemo Zbornik radova sa znanstveno-stručnog skupa Konac velikog rata. Održavanje skupa, povodom obilježavanja stogodišnjice završetka Prvog svjetskog rata, planirano je krajem 2018. godine.

Godine 2004. priređena je i tiskana brošura (pedesetak stranica) o povijesti i djelatnosti HDA, te gradivu koje čuvamo. U 2019. godini planirano objaviti prošireno i dopunjeno izdanje na hrvatskom i engleskom jeziku.

U suradnji s Društvom za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, planira se završiti pripremu i objaviti vrlo traženi tipkopolis dr. Ljudevita Ivančana „Podatci o zagrebačkim kanonicima“, dovršen 1924. godine.

Ovisno o mogućnostima, pojedina izdanja pripremit će se za prijavu na javni poziv Ministarstva znanosti i obrazovanja za dodjelu financijske potpore za izdavanje znanstvenih knjiga u 2019. godini.

2.3. Znanstveno – istraživačka djelatnost

HDA obavlja znanstvenu djelatnost na područjima informacijskih znanosti, povijesti i drugih srodnih disciplina. Suraduje s drugim znanstvenim organizacijama u zemlji i inozemstvu. Znanstvena djelatnost čini važnu sastavnicu djelatnosti u zaštiti, istraživanju i korištenju arhivskog gradiva. Doprinosi sposobnosti Arhiva da razvija svoju djelatnost i usluge, unapređuje metodologiju i norme stručnog rada u arhivima, te da jača suradnju s drugim ustanovama i organizacijama posebice u zajedničkim razvojnim projektima.

U suradnji s Nord East Document Conservation Center – NEDCC iz Andovera – SAD, u svibnju 2019. godine planiramo organizirati trodnevni međunarodni simpozij o očuvanju fotografske baštine. Očekuje se sudjelovanje polaznika (konzervatori-restauratori, arhivisti, kustosi) iz desetak zemalja (Hrvatska, Češka, Slovačka, Mađarska, Bugarska, Slovenija, Poljska, Rumunjska, Rusija, SAD).

Nastavit će se projekt (3. faza) izrade baze žrtava logora Auschwitz s područja Hrvatske, koja će biti sastavni dio planiranog stalnog muzejskog postava u Državnom muzeju Auschwitz-Birkenau. Završit će se započeta istraživanja i spravljanje podataka s postojećim parcijalnim/nepotpunim popisima žrtava. Izradit će se studija/pregledni radovi/analize transporta odnosno popis stradalih. Predviđen je istraživački boravak u domaćim i inozemnim ustanovama u kojima se čuvaju relevantni izvori.

Nastavit će se suradnja s Hrvatskim institutom za povijest na dva projekta. Prvi je znanstveno-istraživački projekt Vojnički život i slike ratnika u hrvatskom pograničju od 16. stoljeća do 1918., kojeg je HIP nositelj, a odobrila ga je i financira Hrvatska zaklada za znanost. Drugi je projekt COURAGE: Razumijevanje kulturne baštine neslaganja u bivšim socijalističkim državama, čije je financiranje znanstvenom timu HIP-a u konzorciju pod koordinacijom Mađarske akademije znanosti i umjetnosti, odobrila Europska komisija u okviru poziva Reflective-4-15: Cultural opposition in the former socialist countries znanstvenog programa Obzor 2020.

Zajedno s drugim znanstvenim i baštinskim ustanovama (HAZU, NSK u Zagrebu, Državni arhiv u Zagrebu), HDA sudjeluje u projektu Obnovljiva baština za održivi i pametan razvoj u hiperpovezanom svijetu, koji Hrvatska gospodarska komora provodi u suradnji s Etnografskim muzejom. Cilj projekta je stvaranje jedinstvene kulturne i posjetiteljske ponude (izložbenog postava) u okviru tih dviju najvažnijih institucija u području etnografije i gospodarstva.

Sudjelovat ćemo u organizaciji Festivala povijesti Kliofest 2019.

Nastavit će se suradnja s visokim učilištima kroz sudjelovanje djelatnika HDA u izvođenju nastave, održavanje pojedinačnih tematskih predavanja za seminarske grupe i druge oblike suradnje.

Podržava se održavanje prakse i stručnog usavršavanja u HDA učenika i studenata, te pripravnika i djelatnika drugih ustanova.

3. Dugoročno očuvanje arhivskog gradiva

HDA treba osigurati primjerene uvjete za preuzimanje gradiva svih stvaratelja u svojoj nadležnosti, koje im više nije potrebno u tekućem poslovanju, bilo da se radi o elektroničkom ili konvencionalnom gradivu. Aktivnosti na tom području usmjerene su na poboljšanje načina upravljanja uvjetima u spremištima, uređenje novih spremišta za preuzimanje gradiva, poboljšanje uvjeta u postojećim spremištima, provođenje mjera aktivne zaštite gradiva koje je ugroženo ili oštećeno, tehničko uređivanje gradiva, unaprjeđenje informacijskog sustava Arhiva na način da obuhvati i podrži upravljanje spremištima i gradivom u procesu obrade i korištenja, te pokretanje projekta uspostave e-arhiva.

3.1. Podrška stvarateljima u upravljanju dokumentacijom

Davanjem podrške javnim tijelima i drugim organizacijama u upravljanju dokumentacijom koja nastaje njihovim radom, HDA utječe na kvalitetu i obrađenost dokumentacije koju će s vremenom preuzeti, te doprinosi učinkovitosti i racionalnosti dokumentacijskih sustava javnih tijela i ustanova. Te aktivnosti uključuju i podršku područnim državnim arhivima u upravljanju njihovim gradivom i u radu sa stvarateljima gradiva u njihovoj nadležnosti.

Planira se obaviti šezdesetak redovnih i desetak izvanrednih nadzora nad zaštitom gradiva kod javnih i privatnih stvaratelja i imatelja arhivskog gradiva.

Predviđa se izdavanje pedesetak rješenja o suglasnosti/odobrenju na interne akte o zaštiti i čuvanju arhivskog i dokumentarnog gradiva, te rješavanje oko 190 zahtjeva za izlučivanje (većinom) javnog dokumentarnog gradiva.

Ovisno o raspoloživim resursima HDA, za 5-10 stvaratelja/imatelja u nadležnosti kroz posebne projekte suradnje pružit će se stručna podrška u obradi i opisu gradiva, izradi normativnih akata za upravljanje dokumentacijom ili kroz privremeni smještaj njihova gradiva u HDA.

Redovito će se pružati podrška stvarateljima/imateljima te područnim državnim arhivima u vezi dostave popisa gradiva propisanim elektroničkim obrascem.

Djelatnici odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije redovito će nadzirati rad pismohrane Nadbiskupskog duhovnog stola i pružati pomoć kod sređivanja gradiva pojedinih ustanova Zagrebačke nadbiskupije (pismohrana Nadbiskupijskog duhovnog stola, pismohrane pojedinih župa na području nadbiskupije).

Planira se održavanje tri trodnevna Tečaja uredskoga poslovanja i upravljanja dokumentacijom za djelatnike u pismohranama (modul 1 Programa usavršavanja), s predviđenih oko 150 polaznika. Dodatno se planira i održavanje radionice *Normativni akti u svezi sa zaštitom i upravljanjem dokumentacijom i zbirni popis gradiva – svrha i metodologija izrade*. Na zahtjev pojedinih stvaratelja/imatelja osmišljavat će se i

realizirati specifični edukativni programi, prilagođeni njihovim potrebama poslovanja i upravljanja dokumentacijom.

Temeljem zakonske obveze, HDA će nastaviti s preuzimanjem javnog arhivskog gradiva nastalog do 1990. godine. To će se gradivo preuzimati ovisno o raspoloživim spremišnim kapacitetima HDA i prema listi prioriteta, ovisno o uvjetima smještaja tog gradiva kod stvaratelja/imatelja.

Predviđa se rješavanje oko 50 predmeta preuzimanja privatnoga gradiva u HDA po osnovi darovanja i otkupa, te davanja mišljenja na 3-5 postupaka otkupa gradiva drugih državnih arhiva. Time se također osigurava da vrijedno gradivo bude trajno u vlasništvu javnih arhivskih ustanova, zaštićeno i dostupno korisnicima.

Nastavit će se službeno preuzimati filmsko gradivo (original negativ slike i tona), te kopija ostalih AV dijela predviđenih za kinematografsko prikazivanje s odgovarajućom dokumentacijom (scenarij, knjiga snimanja, ispis dijaloga, plakat i izbor fotografija) od proizvođača filmova. Jednako tako nastaviti će se sa preuzimanjem AV gradiva od privatnih imatelja i stvaratelja koji će se javljati s ponudama gradiva. Na osnovu evidencija u Hrvatskoj kinoteci, te evidencija koje vodi Hrvatski audiovizualni centar revidirat će se podatci o do sada završenim filmskim djelima koja producenti još uvijek nisu predali u Hrvatsku kinoteku, te će se to gradivo prikupiti.

3.2. Spremišta i upravljanje gradivom u spremištima

Cilj je zaštite gradiva optimizirati uvjete pohrane i tako usporiti procese njegova starenja te ga zaštititi od oštećenja, gubitka ili propadanja. Da bi se to postiglo, potrebno je osigurati i unaprjeđivati primjerene uvjete pohrane i odgovarajući režim zaštite gradiva, u skladu sa standardima struke.

Radi nedostatka odgovarajućeg spremišnog prostora za javno arhivsko gradivo koje je prema zakonskoj obvezi dužan preuzeti, HDA je u prethodnom razdoblju pristupio uređenju jednog objekta bivše vojarne „Ljudevit Posavski” u Kerestincu. Uređenjem tog objekta osigurat će se prostor za smještaj oko 10.000 d/m gradiva. Za rekonstrukciju tog objekta pripremljena je potrebna projektna dokumentacija i ishodena dozvola nadležnog tijela građenja. U drugoj polovici 2018. godine bit će provedeni otvoreni postupci nabave radi sklapanja okvirnih sporazuma na dvije godine za izvođenje građevinsko-instalaterskih radova na tom objektu i njegovo opremanje arhivskim regalima. Dinamika izvođenja i konačni završetak radova na uređenju i opremanju ovisit će o raspoloživim sredstvima.

Ovisno o raspoloživim sredstvima, nastaviti će se sa ulaganjima u poboljšanje sustava kartičnog ulaska u spremišta, tehničke i vatrodojavne zaštite u spremištima i nabavu dodatne opreme (kolica, ljestve i druga oprema za manipulaciju gradivom; oprema za održavanje mikroklimatskih uvjeta).

Neopremljeno će se gradivo opreмати odgovarajućom zaštitnom ambalažom (kutije, omoti, mape, naljepnice) koja udovoljava normama za dugotrajnu pohranu arhivskoga i knjižnoga gradiva, čime će se produljiti njegov očekivani životni vijek.

Nastaviti će se preventivna zaštita odnosno opremanje gradiva posebnih formata (karata, grafika, plakata), zamjena izvorne uredske ambalaže i otvorenih arhivskih kutija te kutija previsoke kiselosti. Gradivo posebnih/velikih formata pohranjeno na neodgovarajući način će se izravnavati i opremiti odgovarajućom zaštitnom ambalažom. Tehnička obrada dijela gradiva potrebna je i radi zamjene dotrajalih omota i omota od kiselog papira, isprašivanja, uklanjanja plastike, metalnih spajalica i drugog štetnog materijala, ažuriranja i ujednačavanja oznaka na tehničkim jedinicama te ažuriranja topografskih oznaka nakon preseljenja gradiva.

U 2019. godini obraditi će se oko 500 dužnih metara gradiva, a popisi gradiva dopuniti će se s 5000 inventarnih jedinica. Nastaviti će se kartoniranje fonda 675. Pravoslavna gornjokarlovačka eparhija započeto u 2017. (ukupno 161 d/m), uz ažuriranje podataka u sumarnom inventaru te potrebno mjestimično kronološko sređivanje. Nakon kartoniranja navedenog fonda, moguće je kartonirati i fondove Republičkog zavoda za statistiku SRH (90 d/m), gradivo graničarskih pukovnija Vojne Krajine (140 d/m), manje fondove vojne provenijencije (15 d/m) te Upravni sud u Zagrebu (35 d/m). Zaštitno će se opremiti gradivo pavlinskih samostana u nove arhivske kutije te bezkiselinske omotnice. Enkapsulirati će se gradivo Kartografske zbirke. Planira se i nastavak preambalažiranja fotografija iz fotodokumentacijske cjeline fonda 2031. Vjesnik, pri čemu se fotografije ulažu u nove arhivske kutije i smještaju na police, a po potrebi se mijenjaju i dotrajale uložnice, kao i fotografija sadržanih u fondovima 1741. Ured Predsjednika RH Franje Tuđmana, 2049. Ured predsjednika RH Stjepana Mesića i 2022. Fedor Kritovac.

Redovito će se ažurirati podatci u topografskom inventaru kao i evidencija s tehničkim podacima o spremištima te će se označavati svi novo preuzeti fondovi/zbirke. Redovito će se održavati urednost i sigurnost spremišta i u njima smještenog gradiva (otprašivanje gradiva, pregled fizičkog stanja gradiva, očitavanje mikroklimatskih podataka na oko 50 mjernih točaka, razvrstavanje i odvojeno prikupljanje otpada (papir, plastika, metal), predaja izlučenog gradiva, multiplikata i dotrajale ambalaže na industrijsku preradu).

3.3. Konzerviranje i restauriranje

Kroz redovni program konzerviranja i restauriranja gradiva odvijat će se radovi na popravcima uveza i izradi novih uveza za potrebe HDA (do 30 knjiga), hitne intervencije i manji konzervatorsko-restauratorski popravci za potrebe izlaganja na izložbama, snimanja kao i rezanje listova na različite formate i izrada zaštitne opreme za gradivo.

Kroz dopunski program nastaviti će se konzervatorsko-restauratorski radovi na gradiva HDA prema listi prioriteta, iz sljedećih fondova i zbirki:

31. Srijemska županija (1563-1850, kutija br. 927– 350 listova); 441. Ogulinska graničarska pukovnija (1753-1873, knjiga br. 294, 295, uvez 2 knjige; cca 200 listova); 1801. Razne osobe (23 jedinice i 3 fotografije); 833. Šurmin Đuro (21 list); 904. Zbirka planova (1600-1945, 6 jedinica); 907. Zbirka tiskovina/stampata (6 plakata); 101. Modruško-riječka županija (29/101 - Katastar pučkih škola u području

županije modruško-riječke (B-V) 1901-1915; knjiga br. 315; cca 300 listova); 395. Banski Stol (11. Glavni poslovni iskaz kotarskih sudova 1890. – cca 500 listova; Poslovni iskazi i pojedinačni predmeti 1870., 1888., i 1892. – cca 500 listova); 1533. Štedionica NDH (1927-1948, pregled gradiva za prijedlog preventivne zaštite, knjiga 22 – cca 150 listova, knjiga 68 – cca 150 listova); 1609. Republička komisija za iseljenička pitanja (1961-1965, Iseljenički imenik ostavina i renta 1935-1964 – cca 200 listova); 1947. Republički komitet za građevinarstvo, stambene i komunalne poslove (1971-1989 – cca 2.550 listova f A4 i 150 nacrti f A2); 1422. Fond Agencije za fotodokumentaciju (Album br. 185, Autor: Milan Pavić, 1945.g.; 10 listova sa fotografijama); 1443. Zbirka portreta – nastavak radova (23 fotografije različitih formata); Knjižnica HDA: novine Seljački dom; Zagreb; 1938.g. (cca 30 listova); Metropolitanska knjižnica: Knjiga-antifonar: Graduale ecclesiae cathedralis Zagrabiensis MR 6, 1719. g. (cca 50 pergamentnih listova); Kataložna kutija – Inkunabule; stari rukopisi, mlađi rukopisi; 1914. g.

Kako bi se smanjio nepovoljan utjecaj vanjskih čimbenika na arhivsko gradivo koje se čuva u spremištima nastaviti će se program preventivne zaštite gradiva na fondovima: 907. Zbirka tiskovina/stampata; 1533. Štedionica NDH i dijela fonda 2039. Urbanistički institut Hrvatske (planovi, nacrti).

Na gradivu na kojem se odvija konzervatorsko-restauratorski postupak provoditi će se potrebna mikroskopska istraživanja (analiza i identifikacija papirnih vlakana, identifikacija podrijetla kože i pergamene); kemijska ispitivanja (ispitivanje pH vrijednosti papirnog nositelja gradiva, topljivost pigmenata, spot testovi tinta i veziva u bojanim slojevima); povijesna i povijesno-umjetnička istraživanja.

U slučaju potrebe poduzet će se izvanredne intervencije na spašavanju gradiva u Centru za spašavanje gradiva nakon katastrofa koji je opremljen liofilizatorom, komorom za zamrzavanje i prostorijom za kontrolirano sušenje gradiva.

Prema prioritetima ugroženosti, potrebama i zahtjevima, nastaviti će se konzervatorsko-restauratorski radovi na gradivu drugih imatelja u Hrvatskoj i BiH.

Svi obavljeni konzervatorsko-restauratorski radovi bit će dokumentirani u pisanom obliku i fotodokumentirani digitalnom kamerom. Opseg fotodokumentiranja i dokumentiranja prilagodit će se stupnju složenosti oštećenja i obimu konzervatorsko-restauratorskih zahvata.

3.4. Zaštitno i sigurnosno snimanje (mikrofilmiranje, digitalizacija)

Za digitalizaciju u okviru nacionalnog programa digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe koji vodi Ministarstvo kulture (2019. – 2021.) započet će priprema oko 2.380.000 jedinica iz sljedećih fondova i zbirki (priprema će se nastaviti i u prvoj polovici 2020.):

25. Ugarska dvorska komora. Hrvatske plemićke obitelji i vlastelinstva (1251-1864); 34. Zagrebačka županija. Županijske skupštine (serija) (1759-1848); 1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a; 280. Izvršno vijeće Sabora SRH.

Zapisnici sjednica. Spisovodstvene evidencije (1953-1990); 1616. Predsjedništvo SRH (1974-1990); 1167. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva. Odjel za agrarnu reformu i kolonizaciju. Odluke Komisije za agrarnu reformu i kolonizaciju (serija) (1945-1951); 1652. Komisija za odlikovanja Predsjedništva SRH. 2.1. Zapisnici sjednica (serija); 2039. Urbanistički institut (1947-1996); 367. Republički zavod za statistiku. Popisi stanovništva (serija); 1353. Političke stranke i udruge (grupa VI); 1363. Politička situacija (grupa XXI); 1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju. Upisnici čestica; 907. Zbirka stampata; 902. Kartografska zbirka (sign. A i B); 1011. Mile Budak.

Izradit će se oko 350.000 digitalnih snimaka gradiva iz sljedećih fondova i zbirki HDA:

79. UOZV, serija SDDS; 902. Kartografska zbirka (nastavak iz 2018.); 907. Zbirka stampata (nastavak iz 2018.); 1220. Centralni komitet Saveza komunista Hrvatske, mikrofilmovi; 1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju – katastarsko gradivo, upisnici čestica (nastavak iz 2018.); 1422. Fond fotografija Agencije za fotodokumentaciju; 1448. Zbirka mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji; 1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a (nastavak iz 2018.); 1561. SDS RSUP SRH (nastavak iz 2018.); 1741. Ured predsjednika RH Franje Tuđmana. Fotografije (nastavak iz 2018.); Vojni kabinet – odluke o promaknućima; Transkript.

Osim samoga snimanja, digitalizacija arhivskoga gradiva uključuje i pripremu prostora i uređaja za snimanje, izradu probnih snimaka, kontrolu rezultata, izradu izvedenih snimaka (slika za pregled i identifikacijskih sličica), kao i pohranu dobivenih digitalnih datoteka na odgovarajuće jedinice.

Izradit će se oko 50.000 master snimaka (negativa) na mikrofilmu. Poslovi mikrofilmiranja gradiva nastaviti će se na ranije započete fondove 78. Zemaljska vlada. Predsjedništvo. Za sve master-snimke planira se izrada njihovih direkt-duplikata i korisničkih pozitiva. Izrada svih mikrofilmskih svitaka uključuje razvijanje/fiksiranje slike na filmu, kontrolu kvalitete i integriteta snimljenoga mikrofilma te završno opremanje svitaka (ambalaža i oznake). Matične su knjige najvećim dijelom mikrofilmirane, no još se uvijek sporadično pronalaze knjige koje nisu snimljene, pa se stoga planira doprema i mikrofilmiranje manjega broja takvih matičnih knjiga.

Sredstvima dodijeljenim od Hrvatskog audiovizualnog centra planirana je zaštita i restauracija audiovizualnih zapisa na filmskoj vrpici iz nacionalne filmske zbirke, te digitalizacija filmova fotokemijski restauriranih kroz projekte iz ranijih godina.

Sukladno sklopljenim sporazumima o suradnji, sudjelovat ćemo u pripremi i realizaciji projekata restauracije filmskog gradiva nekoliko producenata.

4. Podrška razvoju arhivske službe u RH

HDA je matični arhiv u javnoj arhivskoj službi u RH. Aktivnosti na tom području bit će usmjerene na razvoj normi i unaprjeđenje stručnog rada u arhivima te provođenje programa osposobljavanja i usavršavanja stručnog osoblja u arhivima i osoba koje sudjeluju u upravljanju dokumentarnim i arhivskim gradivom izvan arhiva. Pripremat ćemo i usklađivati provedbu zajedničkih programa razvoja djelatnosti i drugih oblika suradnje u javnoj arhivskoj službi.

4.1. Matični poslovi javne arhivske službe

Matična uloga HDA u javnoj arhivskoj službi u RH uključuje i pružanje potrebne stručne pomoći u zaštiti i upravljanju arhivskim gradivom u arhivima i izvan arhiva. Taj vid potpore područnim državnim arhivima i drugim imateljima dokumentarnog i arhivskog gradiva potreban je radi usklađivanja i standardizacije osnovnih evidencija arhiva, pripreme i dostave podataka za središnje evidencije javne arhivske službe, obrade i opisa gradiva, odnosno ujednačavanja postupanja u svim područjima djelatnosti javnih arhiva i stvaratelja/imatelja u njihovoj nadležnosti. S tim ciljem, planiramo organizirati i realizirati sljedeće aktivnosti:

- predavanja i radionice za djelatnike arhiva vezano uz pojedina stručna područja rada (obrada i opis gradiva, zaštita, korištenje, stručni standardi, digitalizacija i sl.),
- instruktažne obilaske i obuku djelatnika arhiva za vođenje propisanih evidencija, obradu i opis arhivskog gradiva primjenom međunarodnih arhivističkih standarda te primjenu alata u evidentiranju, obradi i digitalizaciji gradiva,
- stručnu podršku djelatnicima arhiva u svezi s uvođenjem novih metodologija stručnoga rada u poslovne procese arhiva,
- predavanja i radionice za stvaratelje gradiva vezano uz upravljanje gradivom (vrednovanje, primjenu klasifikacijskih planova, evidentiranje i dostavu popisa gradiva arhivu i dr.),
- tečajeve o zaštiti i obradi gradiva za djelatnike stvaratelja gradiva,
- usavršavanje djelatnika koji provode programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja radi stjecanja dodatnih znanja potrebnih za unaprjeđenje programa.

Središnje evidencije javne arhivske službe u RH koje vodi HDA, redovito će se ažurirati i dopunjavati novim podacima. Na temelju rješenja Ministarstva kulture ažurirat će se podatci u Upisniku arhiva u RH, a u Evidenciji zaposlenih u državnim arhivima ažurirat će se podatci o zaposlenima u područnim državnim arhivima prema stanju zaposlenih na dan 31. prosinca 2018. godine.

Stupanjem na snagu novog Zakona o arhivskom gradivu i arhivima dio aktivnosti bit će usmjeren pružanju podrške u njegovoj implementaciji i promociji. Za drugu polovinu 2019. do kada se predviđa donošenje najavljenih provedbenih propisa, planira se priprema i izdavanje trećeg, nadopunjenog i izmijenjenog izdanja

Priručnika za stručni ispit za zaštitu i obradu arhivskog gradiva. Taj priručnik namijenjen je zaposlenicima kod stvaratelja i imatelja javnog i privatnog arhivskog i dokumentarnog gradiva, odnosno zaposlenicima svih ustanova koje čuvaju arhivsko gradivo, a koji su zaduženi i odgovorni za njegovu zaštitu, upravljanje i pohranu. Postojeći priručnik će se prilagoditi važećem zakonskom okviru povezujući pri tome razne aspekte bavljenja organizacijom i upravljanjem dokumentacijom pojedine organizacije. Stoga je, osim pomoći pri polaganju ispita za provjeru stručne osposobljenosti djelatnika u pismohranama za zaštitu i obradu arhivskog gradiva, cilj novog izdanja priručnika da bude pomagalo u upravljanju dokumentacijom svake organizacije čime bi se doprinijelo dugoročnom očuvanju arhivskog gradiva.

4.2. Sukcesija arhivskog gradiva bivše SFRJ

U lipnju 2004. godine stupio je na snagu Sporazum o pitanjima sukcesije između zemalja sljednica bivše Jugoslavije. Aneksom D: Arhivi uređeno je pitanje sukcesije saveznih arhiva, čime su stvoreni pravni preduvjeti za pokretanje postupka sukcesije bivših saveznih arhiva i povrata arhivskog i filmskog gradiva koje je svojevremeno odneseno s područja Hrvatske.

Prema ovom Sporazumu, Hrvatska ima pravo na svo arhivsko gradivo koje je odnešene s njezina područja, arhivsko gradivo nastalo radom bivših saveznih institucija koje je potrebno za rad državnih tijela i na dijelove saveznih arhiva koji su nastali ili se odnose na područje Hrvatske. Preostalo arhivsko gradivo saveznih institucija smatra se zajedničkom baštinom, što također treba pobliže urediti sporazumom između zemalja sljednica.

Tijekom višegodišnjih pregovora o sukcesiji, koji su prethodili parafiranju Sporazuma, Hrvatski državni arhiv je na temelju dostupnih podataka identificirao cjeline arhivskog i filmskog gradiva koje bi trebale pripasti Hrvatskoj, odnosno – u slučaju gradiva koje je odneseno s područja Hrvatske - biti vraćeno. Da bi se to moglo provesti, potrebno je sustavno evidentiranje gradiva za koje smo zainteresirani i pripremanje odgovarajućih popisa prema kojima će se sukcesija, odnosno povrat gradiva provesti. Do sada su održana dva sastanka predstavnika zemalja slijednica za provedbu Aneksa D. Sporazuma. Na ovim sastancima nisu raspravljani zahtjevi pojedinih zemalja, no dogovoreno je da se pokrene projekt digitalizacije gradiva, kako onog koje se može smatrati zajedničkom baštinom zemalja slijednica, tako i onog koje je predmet zahtjeva pojedinih strana. U 2018. godini Hrvatski državni arhiv i Arhiv Republike Slovenije pripremili su prijedlog projekta koji je prijavljen za sufinanciranje sredstvima Norveškog fonda za poticanje regionalne suradnje (EEA and Norway Grants Fund for Regional Cooperation). Sredstvima ovog fonda financirat će se 85% troškova projekta. U okviru ovog trogodišnjeg programa, u kojem će pored HDA i Arhiva Slovenije sudjelovati i Arhiv Bosne i Hercegovine, Arhiv Jugoslavije i Arhiv Makedonije, s Norveškim nacionalnim arhivom kao partnerom, planira se digitalizirati 1.500.000 stranica dokumenata i uspostaviti stalnu funkciju digitalizacije gradiva u Beogradu za potrebe zemalja slijednica. Odluka o mogućem sufinanciranju bit će poznata početkom 2019. godine.

Nastavit će se istraživanje i priprema za digitalizaciju gradiva i objavu digitalnih kopija. U suradnji s ostalim arhivima koji će sudjelovati u projektu utvrdit će se popis fondova i zbirki Arhiva Jugoslavije koji će se digitalizirati te pristupiti pripremi metapodataka i gradiva. Za snimanje se planira pripremiti oko 200 000 stranica gradiva. Istraživači HDA i suradnici nastavit će obradu obavijesnih pomagala fondova i zbirki koje su predmet sukcesije. Pregledat će se zbirka mikrofilmova te obraditi i objaviti podatci o ranije snimljenom gradivu. U okviru te aktivnosti planira se rad istraživača iz HDA i suradnika u Arhivu Jugoslavije u Beogradu.

Izradit će se tehnički zahtjevi i specifikacija procesa digitalizacije, urediti potrebna infrastruktura te pripremiti nabavu opreme i softvera za digitalizaciju. U okviru konzorcija projekta HDA će koordinirati aktivnosti vezane uz osiguranje interoperabilnosti i održivosti rezultata projekta te za nabavu dijela opreme i softvera. Održat će se po jedan sastanak radnih grupa na projektu.

Zaposlenici HDA koji će raditi na projektu sudjelovat će na početnoj konferenciji projekta i predstavljati projekt na odabranim stručnim skupovima u zemljama partnera na projektu.

Održat će se jedan sastanak predstavnika nacionalnih arhiva zemalja slijednica te jedan bilateralni sastanak, na kojima će se razmotriti pitanja vezana uz provedbu Aneksa D Ugovora o pitanjima sukcesije.

4.3. Povećanje stručnih kompetencija i dijeljenje znanja

HDA će nastaviti aktivnosti u okviru članstva u međunarodnim stručnim udrugama i udruženjima, na tekućim međunarodnim arhivskim projektima u koje je uključen, kao i u pripremi i provođenju aktivnosti na području međunarodne suradnje, samostalno i u suradnji s drugim ustanovama i udrugama (Međunarodno arhivsko vijeće – ICA, Međunarodno udruženje filmskih arhiva – FIAF, Europsko udruženje filmskih arhiva – ACE, Međunarodno udruženje konzervatora – IADA, Međunarodni centar za arhivska istraživanja – ICARUS i dr.). Sudjelovat će se na sastancima EBNA-e (European Bord od National Archivists), tijela koje čine ravnatelji nacionalnih arhiva zemalja članica EU, te AEG-a (Archive Experts Group), skupine stručnjaka zemalja članica za arhive, koji savjetuju Europsku komisiju o stručnim pitanjima vezanim uz arhive. Nastavit će se bilateralna suradnja s nacionalnim arhivima i arhivskim ustanovama država u okruženju. Redovito će se evidentirati aktivnosti i obveze, te dokumentacija iz područja međunarodne suradnje.

Nastavit ćemo suradnju s drugim arhivima, institutima, visokim učilištima, baštinskim ustanovama, te drugim kulturnim i znanstvenim ustanovama s kojima se planiraju i provode zajednički projekti. Kao članovi više ekspertnih grupa u domaćim i međunarodnim tijelima, djelatnici HDA sudjelovat će u njihovu radu, te davati stručna mišljenja vezana uz zaštitu arhivskoga gradiva. Sudjelovat će u radu stručnih tijela i povjerenstava drugih ustanova.

Poticat ćemo zaposlenike da se stručno usavršavaju i sudjeluju u istraživačkim projektima. Nastojat ćemo u programe koje organiziramo ili u kojima sudjelujemo uključiti stručno osoblje ostalih javnih arhiva u RH.

4.4. Administrativna i tehnička podrška radnim procesima

Prema svojim zaduženjima, djelatnici HDA redovito će sudjelovati u radu Poslovnog kolegija i Stručnog vijeća HDA, te obavljati poslove u desetak stalnih povjerenstava, odbora i uredništava HDA kojih su članovi, kao i u drugim povremenim povjerenstvima i radnim skupinama za koje će postojati potreba. Djeluje i Radničko vijeće, te osobe s posebnim ovlaštenjima na pojedinim područjima iz djelokruga HDA.

Redovito će se prikupljati i obrađivati podatci o sudjelovanju djelatnika HDA na stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. Obavljat će se zadatci vezani uz planiranje i izvještavanje o radu, koordiniranje posebnih programa i projekata, te prema potrebi održavati radni sastanci pojedinih stručnih grupa, odjela i odsjeka.

Obavljat će se svi pravni, financijsko-knjigovodstveni, kadrovski, administrativni, materijalni i tehnički poslovi prema važećim propisima i prema potrebama HDA. U segmentu održavanja i poboljšanja IT infrastrukture HDA provodit će se sve redovite aktivnosti kojima je cilj osigurati raspoloživost resursa i usklađenost IT sustava s potrebama ustanove.

Ovisno o raspoloživim sredstvima, prioritetno će se pristupiti sanacijsko – adaptacijskim radovima na prvoj etaži južnog krila zgrade HDA na Marulićevu trgu, kako bi se osigurao odgovarajući radni prostor za digitalizaciju arhivskog gradiva i njegovu pohranu.

Kako bi se sačuvao reprezentativni secesijski interijer i zaustavilo njegovo daljnje propadanje, planirani su i konzervatorsko-restauratorski radovi u Maloj čitaonici, radovi na rekonstrukciji i restauraciji podnog mozaika, popravak stolica u Velikoj čitaonici, sanacija vanjske dotrajale stolarije i restauracija glavnih ulaznih vrata na zgradi na Marulićevu trgu.

KLASA: 001-02/18-02/06

URBROJ: 565-01/2-18-1

Zagreb, 27. srpnja 2018.

RAVNATELJ:
dr. sc. Dinko Čutura

